

**Quæstionum Canoniarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. II. An valeat sententia secunda, à diverso Judice lata, contra primam,
quæ transivit in rem judicatam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

§. II.

*An valeat sententia secunda, à diverso
Iudice lata, contra primam, quæ tran-
sivit in rem iudicatam.*

2611. **H**Æc quæstio fuit proposita Clementi III. ut habetur in C. *inter Monasterium* 20. h. t. Cùm enim inter Monasterium, Sancti Antonii, & S. Leufri, super iure eligendi *Abbatem*, lis orta esset, & Monasterium S. Antonij duas commissiones impetrasset, ad diversos Iudices sententiam tulerunt pro Monasterio S. Leufri; quia verò posteriores sententiam tulerunt pro Monasterio S. Antonij, quærebatur, quænam ex istis teneat? difficultas respondendi nascitur ex intricato Textu hujus c. Nam in ejus summatione Doctores variant; Panormitanus etiam ponit duas ejus summas *posterior*, quæ etiam inserta est juri canonico, sic habet: *secunda sententia, in diversa instantia, contra primam lata, tenet mero jure, nec debet infringi, etiam si sit injusta, ex quo ab ea non fuit appellatum: si præsertim prima sententia, secundis Iudicibus non fuit ostensa*; sic etiam refert Barboza in summa cit c. 20.

2612. Glossa verò casum in hoc c. contentum sic exponit: vacante Monasterio S. Leufri, Monachi elegerunt quemdam de gremio sui Monasterij in Abbatem; dum peterent confirmationem suæ electionis, Monachi S. Antonij opposuerunt, dicentes, illam electionem esse cassandam, ex eo quod de Monasterio Sancti Antonij fieri debuisset: quare dicecesanus Episcopus illam distulit confirmare: tandem super hoc causa fuit commissa quibusdam Iudicibus ad petitionem Monasterij sancti Leufri, coram quibus Iudicibus partes litem contestatæ fuerunt; & processum fuit in causa, & testes recepti fuerunt: demum Monachi Sancti Antonij ad alios Iudices literas impetraverunt continentes, quòd primi Iudices erant eis certa ratione suspecti: unde proposuerunt quasdam exceptiones frivolas contra illos, quas, cùm Iudices admittere nollent, ipsi appellaverunt: Iudices videntes, quòd primæ literæ non revocabantur per secundas, processerunt in causa, non obstante appellati-
Tom. II.

one eorum, & confirmârunt electionem factam per Monachos Sancti Leufri: unde occasione appellationis prædictæ delata est causa ad dominum Papam, coram quo objiciebatur contra sententiam, quòd lata erat à suspectis Iudicibus & quòd causa fuerat aliis Iudicibus delegata, & post appellationem allegabat etiam sententiam, quæ prius lata fuerat pro eis super quæstione ipsa.

Dominus Papa, auditis hinc inde propositis, quia constitit ei, quòd secundæ literæ non revocabant primas: tamen quia causæ suspicionis frivolæ fuerant, quæ debuerant proponi ante litis ingressum, & ideo renuntiâsse videntur eisdem, & quia nec de processu, nec de privilegio Sedis Apostolicæ fecerant mentionem, quæ, si fuisset expressa, literas nullatenus habuissent, confirmavit sententiam à primis Iudicibus latâ, non obstantè sententia, quæ allegabatur, quia nec fuit ostensa domino Papæ, nec primis Iudicibus, quæ etiam si fuisset illis ostensa, nihilominus contrarium statuissent eâ postpositâ, quia non valebat: si autè valebat, & non opposuerunt contra eam, eis imputetur; cùm lites prætextu novorum instrumentorum non debeant instaurari, & electo (salvo jure dicecesani) munus benedictionis exhibuit.

Ex casu porrò sic formato, prout eum infert Layman hinc non videtur, unde colligatur, quòd sententia secunda, lata contra primam, quæ transivit in rem iudicatam, valeat etiam mero jure? cùm id nullibi dicatur in casu, nullibi in textu; sed solum, quòd Pontifex auditis hinc inde propositis (inter quæ Monachi Sancti Antonij etiam allegabant, *in secunda instantia sententiam esse pro se latam*) sententiam primorum Iudicum, rejectis iis, quæ Monachi pro se afferebant, confirmaverit, & electo à Monachis Sancti Leufri, munus benedictionis curaverit (salvo jure dicecesani) exhiberi.

Hinc concludit P. Wagnereck in Exegesi ad dict. c. *Cùm inter* cum Felino hinc m. 15. casum, in hoc propositum, rectius ita intelligi, ut concludatur, secundam, sententiam, contra primam, quæ transivit in rem iudicatam, regulariter non valere, etiam in diversa instantia; e contra valere secundam contra primam, quæ non transivit in rem iudicatam,

si secunda habeat contrarium, nempe contra eam non fuit exceptum, nec appellatum.

2616.

Occasione recufatoriam Judicis proponendam esse ante litem contestatam, ibi: *quas, tanquam dilatorias, ante litem ingressum proponere oportebat.* 2. quod non juvet, si opposites nihilominus iudicium ejus subeant, ibi: *quibus coram delegatis eisdem* (contra quos causam suspicionis in iudicio moverunt) *subeundo iudicium renuntiasse videntur*; 3. quod impetrans rescriptum secundum debeat facere mentionem de processu, & litem pendentia super tali causa rescripto ceteroquin non valituro, ibi: *tum etiam, quoniam de processu negotij, coram primis iudicibus, nihil in secundis literis dicebatur, quod, si fuisset expressum, obtinere minime potuissent*: 4. sub pretextu novorum instrumentorum lites non debere instaurari, ut ibid. dicitur; quod tamen intellige juxta dicienda in seqq.

§. III.

De sententiis non transeuntibus in rem iudicatam

2617.

ET si dixerimus sententiam, à qua non est appellatum intra decendum; vel, si appellatio interposita, rursus deserta sit, transire in rem iudicatam sic, ut ea causa decisa reddatur; sunt tamen casus aliqui ab hac communi juris regula excepti: certum enim est, ubi vertitur periculum animæ ex sententia lata, hanc nunquam transire in rem iudicatam; Cum enim exceptio rei iudicatæ, contra illam agere volenti, locum habeat solum ex dispositione juris humani; hoc autem nunquam possit statuere aliquid, ex quo subsequitur periculum animæ, seu peccati; nunquam talis sententia poterit transire in rem iudicatam; id, quod aliqui extendunt generaliter etiam ad casum, quo sententia est ipso jure nulla; nam non entis non sunt qualitates; quod tamen limitant, ut hoc procedat solum ad 30. annos, non ultra; per L. *Expressum* 19. ff. de Appellat. junctâ gloss. lit. C.

2618.

Descendendo nunc ad casus particulares, quæstio; est, an sententia, lata ex

juramento litem decisorio, & necessario, nempe ab ipso Iudice delato, *transeat in rem iudicatam,* si postea per instrumenta reperitur falsitas jurantis? Resp. quod non, ex L. *admonendi.* 3. i. ff. de jurejurand. ibi: *admonendi sumus, interdum etiam, post jusjurandum exactum, primum constitutionibus Principum, ex integro causam agere, si quis nova instrumenta se invenisse dicat, quibus nunc solis usus sit.* Sed hæc constitutiones tunc videntur locum habere, cum à Iudice aliquis absolutus fuerit: solent enim sæpe Iudices in dubiis causis, exacto jurejurando, secundum eum judicare, qui juraverit. Quod, si aliàs inter ipsos jurejurando transactum sit negotium, non conceditur eandem causam retractare; ubi nota rationem; quia juramentum, suppletorium probationis delatum à Iudice, est juris specialis; facit enim partem esse Iudicem, & talem: & ideo contra illud valent instrumenta noviter reperta; hæc enim, cum habeant favorem juris communi quoad vim probandi, tunc illis prævalent. dixi: *juramentum necessarium*; nam *voluntarium* (quando scilicet defertur à parte) habet vim transactionis, & utriusque partis consensu litem terminat; transactio autem non retractatur in foro externo pretextu instrumenti postea reperti; ut dicitur L. *in fine,* junctâ gloss. fin. sic Zoësius in eandem n. 57.

2619.

Quæstio 2. est, an transeat in rem iudicatam sententia lata ex falsis attestacionibus, vel instrumentis? Resp. de hac quæstione extare c. 22. h. t. Nam cum duo Canonici Remenses, voluntate suorum Concanonicorum ejusdem Ecclesiæ, ad Papam detulissent, eorum *Abbatem* (nam Canonici Regulares erant; quorum *Prepositi* quandoque dicebantur *Abbatem*, ut in c. *Cum in Ecclesiis.* 10. de *majorit. & obed.* vel etiam *Priores* ut notat Layman in cit. c. 22. n. 1.) super dilapidatione, perjurio, & aliis esse multipliciter infamatum; Pontifex causam Episcopo Cathalonensi, ejusque Collegis commisit, qui receptis Abbatis, & Canonicorum juramentis, *Abbatem* ab administratione removerunt, correctione Canonicorum dilatâ, quam tunc non poterant expedire; Procuratore autem *Abbatis*, ad Pontificem appellante, quod Iudices